

การสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง The Construction of Local Strand Complying with Sufficiency Economy Philosophy

ลัดดา ศิลาน้อย (Ladda Silanoi)*

ธีรชัย เนตรนอมศักดิ์ (Teerachai Netthanomsak)**

อังคณา ตุงคะสมิต (Angkana Tungkasamit)***

สิทธิพล อาจอินทร์ (Sitthipon Art-in)****

ปิยะวรรณ ศรีสุรวัณ (Piyawan Srisuruk)*****

บทคัดย่อ

การสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานความต้องการและสภาพของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ใช้กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 113 คน โดยมีคู่มือการจัดทำสาระการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งได้สร้างและพัฒนาตามกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของคู่มือด้วยเทคนิคเดลฟาย องค์ประกอบและขั้นตอนในการจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Median = 5.00) และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด (Interquartile Range = 0.00) ทุกข้อ

ผลการวิจัยพบว่า

ผลจากการนำคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปอบรมครูผู้สอนจำนวน 113 คน ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูผู้สอนมีความพึงพอใจ ต่อการเข้าร่วมการอบรมทั้ง 3 ระยะในระดับมากที่สุดทุกรายการ ส่วนผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม และการสัมภาษณ์ พบว่า พฤติกรรมครู ร้อยละ 80 มีความสนใจ เข้าใจ สามารถจัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ การสะท้อนผลการจัดทำผลงานของตนเองทำได้ดี ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม รู้ เข้าใจในข้อบกพร่องในงานที่จัดทำขึ้นในทุกองค์ประกอบ และในเรื่องของขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง นำข้อบกพร่องที่พบในการจัดทำผลงาน มาปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น / ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Keywords: Local Strand / Sufficiency Economy Philosophy

* รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มวิชาเฉพาะการสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์

*** อาจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

**** อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์

***** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง)

Abstract

To construct local learning strand complying with Sufficiency Economy Philosophy based on need and state of educational management through Sufficiency Economy Philosophy, using methodology of action research, 113 teachers from schools under the Office of Khon Kaen Educational Service Area 1 and 5 were involved as target group. Research instrument was a handbook of constructing local learning strand complying with Sufficiency Economy Philosophy which was formed and developed through process of constructing and finding out its quality based on Delphi technique. Structure and procedure of constructing local learning strand could be found the appropriateness at highest-level (Median = 5.00). All items of experts' view could also be found the accordance at highest-level (Interquartile Range = .00).

The result of implementing the handbook of creating the Sufficiency Economy Strand to training workshop for 113 teachers found that participants were pleased with all three session in high and highest level for all items. While the workshop result of data collection using observation, behavior record and interview found that 80% of teachers behavior interested and understood as well as could provide the local subject strand based on Sufficiency Economy Strand. The reflection of self assessment was found at good level including the group learning exchange. They also recognized and understood the weak point of each composition they created as well as the procedure of creating Sufficiency Economy Strand. However, the weak point could be recorded for using as the resource of improving their work.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 4 มาตรา 6 และมาตรา 24 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล การสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ซึ่งจัดอย่างต่อเนื่อง 12 ปี ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ถูกกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติทางการศึกษาโดยที่ สถานศึกษาต้องนำไปจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการและความพร้อมรวมทั้ง จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเรื่องการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้ง

ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่พึงงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบคอบ การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (กรมวิชาการ, 2545)

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยเห็นว่า การที่จะทำให้อัตราความสำเร็จพอเพียง ไปสู่ผู้เรียนได้อย่างยั่งยืนนั้นผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดีรวมทั้งการปฏิบัติในลักษณะของการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ทางพระราชบัญญัติทางการศึกษา พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สิทธิครูในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรตามบริบทของโรงเรียน และตามความต้องการของโรงเรียน ชุมชน ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทในการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่พึงให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่ต้องการในเมื่ออัตราความสำเร็จพอเพียงเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน รวมทั้งเป็นนโยบายระดับประเทศที่ต้องการปลูกฝังให้เยาวชนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าถ้าครูได้เข้าใจ มีความรู้เรื่องอัตราความสำเร็จพอเพียงชัดเจนรวมทั้งสามารถที่จะนำแนวคิดดังกล่าวปลูกฝังให้กับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องนั้น ครูทั้งโรงเรียนต้องร่วมมือกัน ในการที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในรูปของการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่เน้นแนวทางการนำอัตราความสำเร็จพอเพียงไปบูรณาการในหลักสูตรเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำแนวทางอัตราความสำเร็จ

พอเพียงเพื่อสร้างคุณลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจึงจะสนองนโยบายรัฐได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น ตามความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

เป็นครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ เขต 5 จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง กึ่งเมือง และชนบท ได้แก่ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 จำนวน 76 คน โรงเรียนบ้านแดงใหญ่ (ศุภราชบุรีรังสรรค์) จำนวน 19 คน และโรงเรียนบ้านหนองนาคำ จำนวน 18 คน รวมจำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัย 113 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) คู่มือการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้จากการกำหนดกรอบแนวคิดร่วมกันของคณะผู้วิจัย จากการศึกษาความต้องการและสภาพพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำมาสร้างเป็นคู่มือการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ ปก คำนำ สารบัญ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลักการ แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ตารางวิเคราะห์หลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผังมโนทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ แนวทางการวัด และประเมินผล บรรณานุกรม ส่วนที่ 2 ขั้นตอนของการจัดทำสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอ

เพียง ประกอบด้วย การจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตร กำหนดหัวเรื่อง (Theme) กำหนดจุดเน้นของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดคำอธิบายรายวิชา กำหนดผังมโนทัศน์ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ กำหนดกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ กำหนดการวัด ประเมินผล เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำคู่มือการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ทั้ง 3 รอบ ด้วยเทคนิคเดลฟาย วิเคราะห์ ปรับปรุงเครื่องมือจนได้ค่าประสิทธิภาพที่ยอมรับได้ เพื่อนำคู่มือไปใช้ในการจัดอบรม

2) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการอบรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หลังจากอบรมเสร็จสิ้นแต่ละระยะ

3) แบบสังเกตการอบรม เป็นแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม บรรยายภาคการอบรม รวมถึงพฤติกรรมของวิทยากร ตามประเด็นคำถามปลายเปิด

4) แบบสะท้อนผล เป็นแบบบันทึกผลการจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตามประเด็นคำถามปลายเปิด

5) แบบสะท้อนการปรับปรุง เป็นแบบบันทึกผลการปรับปรุงการจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตามประเด็นคำถามปลายเปิด

3. รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขั้น P วางแผน ดำเนินการโดย

1) จัดประชุมคณะนักวิจัย วิเคราะห์ผล การวิจัยจากโครงการที่ 1 เรื่อง ความต้องการและสภาพ

พื้นฐานของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐ โดยนำข้อมูลมาสร้างเป็นคู่มือ เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (เขียนกรอบแนวคิดที่ได้)

2) นำกรอบแนวคิดในการจัดทำคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi)

3) ประชุมทำความเข้าใจกับวิทยากร เกี่ยวกับกระบวนการจัดอบรมตามคู่มือ

ขั้น D ปฏิบัติ ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการตามคู่มือการจัดทำสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 ครั้ง 6 วัน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึก และแบบสะท้อนผลงานที่ได้จากการทำงาน ทั้งวิทยากร และผู้เข้าอบรม

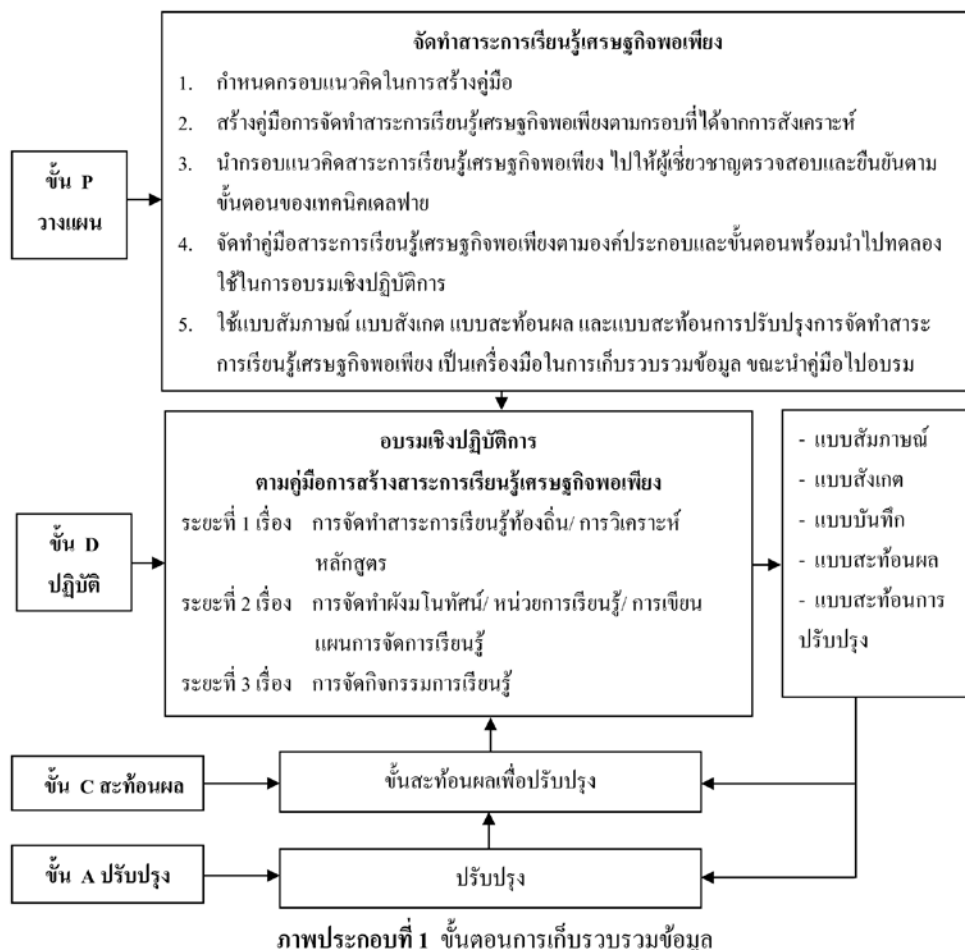
ขั้น C สะท้อนผล โดยการนำผลงานสาระการเรียนรู้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ เพื่อปรับปรุง โดยสะท้อนในกลุ่ม และจากผู้เชี่ยวชาญ และแบบสะท้อนผล แสดงข้อคำถามการสะท้อนผลที่ได้จากแบบบันทึกการสะท้อนผล

ขั้น A ปรับปรุง ปรับปรุงผลงานเพื่อนำเสนอผลงานที่ได้จากการปรับปรุง โดยใช้แบบบันทึกการปรับปรุงงาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สามารถสรุปให้เห็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังภาพประกอบที่ 1 ดังต่อไปนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์คู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi) และหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์จากแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบสะท้อนผล และแบบสะท้อนการปรับปรุง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย ผลจากการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การพัฒนาคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเทคนิคเดลฟาย ประกอบไปด้วยองค์ประกอบพื้นฐานและขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยองค์ประกอบพื้นฐานของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มี 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 รูปเล่มของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ปก คำนำ สารบัญ วิทยาลัยฯ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จุดเน้นของสถานศึกษา/ สาระการเรียนรู้ หลักการ แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาและกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

คำอธิบายรายวิชาในสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ผังมโนทัศน์ ตารางหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แนวทางและเกณฑ์การวัด และประเมินผล บรรณานุกรมที่ใช้ประกอบในการจัดทำ ส่วนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ส่วนบนของแผน ได้แก่ ชั้นที่สอน/ ชื่อหน่วยการเรียนรู้/ จำนวนเวลา/ วัน เวลาที่สอน/ ภาคเรียน ปีการศึกษา สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือ วัดผล ประเมินผล บันทึกหลังสอน และขั้นตอนการจัดทำ สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนดังนี้ ตั้งคณะกรรมการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรแต่ละรายชั้นที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง กำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่จะทำสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความ น่าสนใจ เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับท้องถิ่นกำหนดจุดเน้น ของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในสถานศึกษา (วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย/ คุณลักษณะที่พึงประสงค์) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนด คำอธิบายรายวิชาจากตัวชี้วัด/ สาระการเรียนรู้ เพื่อให้ เห็นภาพรวมของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงที่จะเรียนในแต่ละระดับชั้น กำหนด ผังมโนทัศน์ แสดงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของหัวข้อเรื่อง และความเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระและ ข้ามกลุ่มสาระ กำหนดหน่วยการเรียนรู้/ ชื่อหน่วย การเรียนรู้/ เนื้อหาภายในหน่วย/ แผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้/ จำนวนชั่วโมง ออกแบบ การจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ เป็นพื้นฐานในการออกแบบ กำหนดกระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จาก การออกแบบที่กำหนดเป็นรายแผน กำหนดสื่อและ แหล่งการเรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดการวัด ประเมินผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมิน ตามสภาพจริง เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ หากคุณภาพของสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอ เพียง และครูนำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ในโรงเรียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ และขั้นตอนในการจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง มีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Median = 5.00) และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมี ความสอดคล้องในระดับมากที่สุด (Interquartile Range = 0.00) ทุกข้อ

ผลจากการนำคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปอบรมครู ผู้สอน จำนวน 113 คน ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วม การอบรมทั้ง 3 ระยะ ในระดับมากที่สุดทุกรายการ ส่วนผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยการเก็บรวบรวม

ข้อมูลจากการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม และ การสัมภาษณ์ พบว่า พฤติกรรมครู ร้อยละ 80 มีความสนใจ เข้าใจ สามารถจัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงได้ การสะท้อนผลการจัดทำผลงาน ของตนเองทำได้ดีได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม รู้ เข้าใจในข้อบกพร่องในงานที่จัดทำขึ้นในทุกองค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดทำสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง นำข้อบกพร่องที่พบในการจัดทำผลงาน มา ปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้น

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานความต้องการและสภาพของการจัดการศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือ และพัฒนาคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอย่างเป็นระบบ ด้วย เทคนิคเดลฟาย ได้นำองค์ประกอบและขั้นตอนของการ สร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงจากคู่มือมาสร้างเป็นแบบสอบถาม นำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญที่คณะนักวิจัยได้คัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี สามารถให้ข้อมูลได้ดีในการตอบ และแสดงความคิดเห็นทั้ง 3 รอบ จากแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะปลายปิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวลี ทวีบุตร (2540 อ้างถึงใน ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, 2550) ที่พบว่า ระดับความร่วมมือของการใช้เทคนิคเดลฟาย แบบปลายปิดในรอบแรก จะได้รับความร่วมมือใน การตอบกลับสูง โดยในรอบแรกได้นำคำตอบมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ปรับเป็น แบบสอบถามรอบที่ 2 จากคำตอบรอบที่ 2 นำมาวิเคราะห์ หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) จัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 และ นำมาวิเคราะห์เช่นเดียวกับ รอบที่ 2 ซึ่งเทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับการยอมรับ เป็นวิธีการวิจัย หรือตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญ หน้าที่กันโดยตรงกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละ คน สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่ และเป็นอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนั้น ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสถกสนทนารองความคิด

เห็นของตนเองอย่างรอบคอบ ทำให้ข้อมูลน่าเชื่อถือ และนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่างๆ ได้ (Jensen, 1996) ซึ่งสอดคล้องกับ อุทุมพร จามรมาน (2540) ได้ นิยามเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคที่สกัดความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นเอกฉันท์เพื่อการตัดสินใจ เป็นการจัดกระทำเป็นกลุ่ม โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ หลังจากการพิจารณาคำตอบเป็นข้อๆ รวมทั้ง เจนเซน (Jensen, 1996) กล่าวถึงลักษณะของเดลฟายว่า เป็นเทคนิคที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ด้วยการตอบแบบสอบถาม เป็นเทคนิคที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ร่วมในการวิจัยจะไม่ทราบว่าใครเป็นใครบ้างที่มีส่วนออกความเห็นและไม่ทราบว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร ได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม หรือรูปแบบอื่นที่ไม่ต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญมาพบกัน โดยผู้เชี่ยวชาญต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และต้องมีแบบสอบถามหลายๆ รอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบแบบสอบถามอย่างละเอียดรอบคอบ และให้คำตอบมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมทั้งผลการวิจัยของ ไพบูลย์ เปานิล (2543) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบตัวบ่งชี้ และเกณฑ์มาตรฐานด้านสื่อการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีการศึกษา โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในสถาบันราชภัฏ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และปลายเปิด กระบวนการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ผ่านการกลั่นกรอง และได้ผลจนเป็นที่น่าเชื่อถือ ตามหลักการวิจัย ผู้วิจัยได้นำคู่มือการสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่คณะครู และผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด 6 วัน 3 ครั้ง และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ทำการทดลอง ได้ใช้การสะท้อนผลด้วยการสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ ผู้เข้าอบรมตามระยะเวลาของการอบรม ผู้เข้าอบรมได้ตอบแบบสอบถามกระบวนการฝึกอบรมทั้ง 3 ครั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกประเด็นที่เข้ารับการอบรม

รวมทั้ง มีการเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนผลการสังเกต การสัมภาษณ์ของวิทยากรและผู้เข้าอบรมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารูวรรณ พูลฤทธิ์ (2551) ที่ได้สร้างหลักสูตรเกษตรผสมผสาน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรเกษตรผสมผสานตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหัวลำ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย เอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้ องค์ประกอบของหลักสูตร กระบวนการสร้างหลักสูตร ส่วนใหญ่ แสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมทุกระดับ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่วนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกันมีความเห็นว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบสิ่งที่ควรเขียนเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ หลายประเด็น ได้แก่

1) การใช้เทคนิคเดลฟาย ควรใช้กับผู้เชี่ยวชาญ 17 คนขึ้นไป เพื่อที่จะให้เกิดความมั่นใจมากที่สุด หรือถ้าผู้ที่จะใช้จำนวนผู้เชี่ยวชาญน้อยกว่า 17 คน ควรมีผลงานต่อยอด เพื่อสร้างความเชื่อมั่น จะทำให้เกิดความมั่นใจเพิ่มขึ้น

2) ระยะเวลาตอบกลับของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ต้องใช้เวลาค่อนข้างมากไม่เท่ากัน แล้วแต่ความสะดวกของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น ผู้วิจัยต้องติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นระยะด้วยการใช้การสื่อสารหลายรูปแบบ เช่น โทรศัพท์ หนังสือทวงถาม

3) การทดลองคู่มือกับครูในกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยต้องมีประสบการณ์ในการอบรมค่อนข้างมาก เนื่องจากระยะเวลาในการอบรมต่อเนื่องและยาวนาน ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกรู้สึกของครูที่ต้องใช้เวลาส่วนตัวในช่วงวันหยุด ดังนั้น ผู้วิจัยต้องอาศัยเทคนิคการเสริมแรงในรูปแบบต่างๆ เช่น การชมเชย รางวัล การยกตัวอย่างผลงานของสมาชิก รวมทั้งเกียรติบัตร นอกจากนั้น

ต้องอาศัยการแบ่งกลุ่มย่อยตามกลุ่มสาระ และต้องอาศัยคณะวิทยากรที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และมีเทคนิคการอบรมที่น่าสนใจ

4) กระบวนการของการอบรมเชิงปฏิบัติการ ต้องอาศัยการสังเกต บันทึก การสัมภาษณ์ ซึ่งต้องใช้วิทยากรผู้ช่วย (นักศึกษาระดับปริญญาโท) เข้าร่วมด้วย ซึ่งผู้วิจัยต้องอบรม ชี้แจงให้ผู้สัมภาษณ์ สังเกตเข้าใจ ในกระบวนการ วิธีการสัมภาษณ์ด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม รวมทั้งต้องขอความร่วมมือจากวิทยากร และครูผู้เข้าอบรมในการบันทึก สะท้อนผลอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งต้องอาศัยความใกล้ชิด และความสนิทสนมส่วนตัว ในการขอร้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด ซึ่งจะมีผลต่อการสะท้อนผล และการปรับปรุงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางเพื่อการวิจัย ซึ่งเป็นผลจากกระบวนการวิจัยและข้อเสนอแนะทั่วไปที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1) ควรใช้เทคนิคเดลฟายกับการศึกษาที่มีลักษณะเป็นรูปแบบ ขั้นตอนจะดีกว่าใช้ในลักษณะของการศึกษางานวิจัยที่ไม่มีองค์ประกอบ ขั้นตอน รูปแบบ เพราะจะทำให้การสรุปงานวิจัยไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

2) ควรวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายควบคู่กับ ขั้นตอนของการวิจัยชนิดอื่นๆ เช่น การทดลอง หรือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อความมั่นใจในผลงาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สängคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จารุวรรณ พูลฤทธิ์. (2551). **การสร้างหลักสูตรเกษตรผสมผสาน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวลำ จังหวัดลพบุรี**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์ เปาณิล. (2543). **การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สถาบันราชภัฏ. ปริญญาการศึกษาดุขภูิบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร**.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). **Model การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง”**. กรุงเทพฯ: อารักษ์.
- ลัดคณา ส่วนล่ำย. (2549). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรงานทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2550). **เทคนิคเดลฟาย: การใช้พัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการสอน**. *วารสารรวมคำแหง*, 24(3), 104 – 110.
- อุทุมพร จามรมาน. (2540). **การวิจัยเชิงสำรวจ**. กรุงเทพฯ: หจก.พันธ์พิบลิชชิง.
- Jensen, C. (1996). *Delphi in Depth: Power Techniques from the Experts Berkeley*. Singapore: McGraw-Hill.